

עין משפט
נר מציה

קצב א מיי פיי מה'י שמיטה הליג ועיין בהשגות ובכ"מ סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' נה ס"ב:

קצב ב מיי פיי מה'י תלמוד תורה הלי"ג סמג עשין יג טושי"ע יו"ד סי' רמד סעי' ה ונכבז אלסם קדושין פרק א דף רכא:].

ר ג מיי פיי מה'י בכורים הלי"ז:
רא ד ה מיי פכ"א מה'י כלסם הלכה ז:
רב ו מיי פיי שם שם הלכה י יג יד:

‏»‏

רבינו גרשום

פסיק נביה. הגיד: עד דאיעבול איעבולי כלומר מחמת חולי. קורדינאה מאתו מקום: כל בעלי אומניות עומדים מפניהם ושוואלין בשלומן. כלומר אמרי' התם במסכת תענית גנבז עלי קרועי קציעות (א) כל בעלי אומניות עומדים ושוואלין ב' ומה הן גנבז עלי גור ירבעם הרשע שלא יהא שום בר אדם שיוליך בכורים לירושלם והיו נוטלין עלי ובכורים בחובי ונעליהן קציעות וכשמגיעין אצל פוסדאי' אומרי' להיכן אתם הולכין אומרי' לעשות שני עיגולי דבילה במכתש שלפנינו וכשעוברין מפרסאות נוטלין הבכורים ומעשרין אותם בסלין וכן עושין מן הפצץ לצורך השמירה עושין אותן כמין פוסדאי' (ואומרי') כשמגיעין אצל פרסאות ואומרי' לנאה אחתם הולכים [ואומריין] להביא שני גזולות משוכר שלפנינו ומפניהם עומדין בעלי אומניות. ולא היה אלא כדי שלא יהו משיכלין לעתיד לבוא. כלומר אין עושין להן כבוד יותר מחי' אלא כדי שלא יהו מכשילין לעתיד לבוא שיהו באין בפעם אחרת. אמר רב נחמן כסלע כיותר דאמרינן מה דאמרינן קודרה כסלע טרפה מרס' הוציננה כסלע יותר מכסלע וטרפה: כאיסר יותר מכאיסר. כלומר מה דאמרינן גזירות כמה תחסר ותהא כשרה עד כאיסר הארטאליק אי חסרה כאיסר טרפה כיותר מכאיסר. אלאמא קסבר רב נחמן עד ולא עד בכלל איסר האיטלקי איסר גדול הוא: איתביה רבא לרב נחמן. חבל היוצא מן המטה כו' מטה של חבליים לסוף הסירות משירי תחית' חבל והכי קאמר מטה של חבליים שנטמאת בטומאה שמטמאה באהל חבל היוצא ממנה עד חמשה טפחים אינו מקבל טומאה דלית ביה ממש. לאו חמשה כלמטה כלומר חמשה כשלשה כארבעה לקולא וש"מ עד ועד בכלל. לא חמשה כלמעהל עד ולא עד בכלל חמשה כחשה עד עשרה

א) לפניו תענית דף כז. גבי גנבזי עלי לתא גלל דענלי אומניות עומדין מפניהם רק כי"ם בכורים פיי"ג מ"ג וע"ה.

נר:

אין בע"י אומניות רשאין לעמוד מפניהם. פ"ה צעלי אומניות שעוסקים במלאכת אחרים וליישב לשון ראשם פירש כן ונראה דאפילו עסוק במלאכתו לא מחייב כדאמרינן בפ"ק דקידושין (דף ג. וסס) מה א) [קימת] שאין זה חסרון כיס אף א) [הידור] שאין זה חסרון כיס והר"ר יעקב זר שמעון היה מיישב לשון רשאין א) אפילו עסוק במלאכתו דאין רשאין כמו אין חייבין כי ההוא דתמן פרק המקדיש שדהו (ערכין דף כח:) שור זה עולה אומדים כמה אדם רולה ליתן בשור זה להעלותו עולה אע"פ שאינו רשאי ופירושו אע"פ שאינו חייב כדמתרגמינן לא תהיה לו כנושה לא תהא ליה כרשוא וכן יש לפרש ההיא דפ"ק דקדושין (דף ג.) אין אדם רשאי לעמוד בפני רבו אלא שחרית וערבית ולא יהא כבודו מרובה משל שמים וכן שיהא אסור אלא אינו חייב לעמוד קאמר ומיהו ברזב ספרים גרס כההוא דערכין אע"פ שאינו חייב אצל כספר שהועתק מאתו ספר שכתב רבינו גרשום כתוב אע"פ שאינו רשאי וגם רש"י הביא ראייה בתשובה מספר רבינו גרשום דרשאי הוי כמו חיוצ"י: **בבבבב** ביתר **בבבבבבב**. פ"ה דקאי אפלוגמא דשדרה וגולגולת דקאמרי צית הלל כדי שינטל מן החי וימות ואמר רב יהודה [אמר שמואל] זריש פרקין (דף מב:) וכן לטרפה ואמרינן בצבורות פרק על אלו מומין (דף לו:) כמה ינטל מן החי וימות ואמר שמואל כסלע ואיכא דלמרי' התם דמתניתא תנא כסלע ור"מ מפרש דקאי אהא דלאמר כסמון (דף נה:) גבי גלודה ואם נשמיר זה כסלע כשרה וקשה לפירושו דמלתא דפשיטא הוא דסלע הוי כיתר מכסלע דלא קתני צבו עד וי"ל דאשכחן בצמה דוכתי דהוי כמו עד אע"ג דלא קתני צבו עד צפרק הזהב (ב"מ דף נא:) כמה תחסר א) והיה זה אונסה ד' איסרין ופריך בגמרא ורמינהי כמה תחסר א) ולא יהיה זה אונסה כו' ומשני תנא דידן קא חשיב א) (מלמעלה למטה) ותנא צרא חשיב א) (מלמטה למעלה) ובפרק הכונס (ב"ק דף סא.) עברה גדר ארבע אמות א) (חייב) והתניא א) (פטור) ומשני תנא

א) (צרא) חשיב מלמעלה למטה ותנא א) (דידן) חשיב מלמעלה למטה וימיה אכתי קשה דגלודה גבי כשרות מיתניא וכי חשבת מלמעלה למטה ד' סלעים ג' וצ' כשרה עד כסלע הוה ליה עד ועד בכלל כיון דאמרת דכסלע כיתר מכסלע וכן גבי גולגולת דקאי אכמה חסרון וטוהרה א"כ מאי פריך מחבל המטה ומהדקין שצבלי חרס וכי חשבת נמי בגלודה ובגולגולת מלמטה למעלה הויא ליה עד ולא עד בכלל ואם כן הוה להקל ובמסקנא מוכיח דכל דוכתי הוי להחמיר ונראה דקאי אנקדר כסלע דאמרינן לעיל (דף נ:) טרפה דלכשתמתח תעמוד על טפח ור' חייא זר אצא פליג ואמר כסלע כשרה יתר מכסלע טרפה ואחא רב נחמן לאשמועינן דכסלע כיתר מכסלע ולא איירי כלל לענין עד ועד בכלל אצל ככאיסר אשמועינן דעד ולא עד בכלל דע"כ מלמטה למעלה חשיב דאלאו כשרות קאי: **הדדדין** שבבב"י חרס הן וקרקרותיהן ודופנותיהם כו'. למאי דגרסינן הן משמע דכלי חרס צמתלתן לא חשיב כלי צפחות מכדי סיכת קטן ועד לוג דקתני לא מצי קאי א) (אהך) אלא אשצרים קאי אמנם לא מצינו צסום מקום דצעינן שיעור לכלי חרס צמתלתן והא דתנן במסכת מקואות (פ"ד משנה ג) החוטט צצינור לתקבל צרורות צצל עך צכל שהוא צצר צרציעת היינו דוקא לקבל צרורות והתם נמי פליג רבי א) יהודה ואמר אף צצל חרס צכל שהוא ולא א) קאמר רציעית אלא צצצרי חרס ובצדר המשנה לא גרסינן הן צצמכת כלים צפרק שני (משנה צ) אלא גרסינן התם הדקין שצבלי חרס וקרקרותיהן כו' ומשמע כמו הן כיון דגרס וקרקרותיהן: שיעורן

אלו טרפות פרק שלישי חולין

וחוייה. תנא לדרב מתנא דאי לא ממעט ליה אחיא ליה לכלל טריפות צזה הכלל: **דדמיא** לנטולי. דמתני' דהא נטולה היא ומן טרפות הוא כדאמרינן בניטל הכבד [מג.]. הילכך תנא אלו צטרפות למעוטי ואידי דתנא אלו צטרפות תנא נמי אלו צכשרות ואע"ג דלא ממעט מידי: **הני** נטולי הוא דטרפה אצל דרב מתנא כשרה: **ולנטולי נמי לא דמיא**. דהא לאו נטולה לגמרי היא: **הני** נטולי הוא דכשרות ניטל הטמול והכליות אצל נטולת ירך דרב מתנא טרפה: **ניציה**. גיד צצראשו שמחוצר צחור וקטן הוא מאד: **מסענל**. נרקב: א) **צוקא**. ראש הקוליא התחוצה צחור עמם האליה שקורין הנק"א: **דלא מחסמי** לנו **שיעורא**. שלא ראייתם איסר האיטלקי מימימס: **דינרא קורדינאה**. אותו היו מכירים טרפה: **חנא פטוראה**. שולחיה היה והיו לפניו מטבעות הרבה: **אין צעלי אומניות**. העוסקים צמלאכת אחרים. והוא שולחיה היה משמכר צצל אחרים למחנה ונריך להזהר ולתת עיניו שם ולהשמדל עם כל העוצרים לשאלו מה הם צריכים והכי תניא צצמספתא' המושיב את צצציר צצנות למחלתי שצר אם היה אומן לא יעסוק צאומנותו לפי שאין עיניו על הצנות צשעה שעוסק צאומנותו: **עומדין מפניהם**. אמצאי' בכורים קאי צצמס' בכורים (פ"ג מ"א): **מפניהם עומדין**. לצבדן כדי שיהו רגילים לצא: **הציצה מלוה צשעפה**. צריכים אנו להצצה:

מכשין. שאם לא יראום לאם פנים צהוצים ודרכ צבדו לא ירגילו'ם לצא מפני הטורח: **כסלע כיתר מכסלע**. היכא דשיערו רצנן כסלע כגון גבי פלוגמא דשדרה וגולגולת דתנא) כמה חסרון צשדרה כו' ובגולגולת צית שמאי אומרים כמלא מקדח וצית הלל אומרים כדי שינטל מן החי וימות ואמר רב יהודה אמר שמואל [צריש פרקין] (דף מב:) וכן לטרפה ואמרינן בצבורות צפ' על אלו מומין (דף לו:) כמה כדי שינטל מן החי וימות כסלע ואית דלמרי' התם דצמתניתא תנא כסלע ואשמועינן רב נחמן הכא דכי שיעור רצנן כסלע אסלע מזומאס קאמר כדי הוי מזומאס דינו כיתר מכסלע וטרפה: **כאיסר כיתר מלאיסר**. גבי מתני' דתנן [ע"א] עד כמה תחסר וינימא דלכתי כשרה דהא גבי אלו כשרות קיימינא וקתני עד כמה כשרה צצחסרון עד כאיסר וכיון דהוי כאיסר הרי היא כיתר מכאיסר וטרפה: **אלמא קסבר**. הא דקתני מתני' עד כאיסר כשרה לאו עד ועד צכלל קאמר אלא עד ולא עד צכלל וה"ק עד כאיסר כשרה ולא עד צכלל קאמר אצל כאיסר עצמו טרפה דע"כ עד דמתני' אכשרות קאי וה"ק עד כמה תחסר וינימא אכתי כשרה היא וקתני עד כאיסר דאי אטרפות קאי לא שייך למיתני עד אלא כמה תחסר ותהא טרפה כאיסר: **חבל היוצא**. לאחר שנטמגרה כל המטה נשאר מן החבל ותלוי צצצטה: **עד ה' טפחים טהור**. דקטן הוא ואינו ראוי לכלום הילכך לא הוי מן המטה ואם נטמאת המטה טהור: **מאי לאו חמשה כלמטה**. כפחות מה' וטהור דקטן הוא אלמא עד ועד צכלל: **לא חמשה כלמעהל**. כיותר אמתחמשה וטמא דקתני טעמא צצמס' כלים (פ"י ט משנה צ) מחמשה ועד עשרה טמא שצו קושעין את הפסחים וצר לפסח מצרים דכתי"ש ואסרו חג צעצצותים וגו' וצמדי והיה לכס למשמרת) וצו חמשה ועד עשרה **טמא**. דפרשינן ומעשרה ולחון טהור דיותר מדאי יש ועומד ליקלץ וחצל צפני עצמו לא מקבל טומאה דטווי ואריג צעינן צצמכת שצת (דף סד.) **מאי לאו עשרה כלמטה**. וטמא אלמא עד ועד צכלל: **הדקין שצבלי חרס**. כלי חרס דקין: **הן וקרקרותיהן ודופנותיהן יושבין שלא מסומכין כו'**. צין שהן עצמן אין מחזיקין אלא כדי סיכת קטן או שנצצצרו ונשארו קרקרותיהן שולים שלהן או דופנותיהן נשארו ויכולין ליצב לצבד צלא סמיכה עדיין כלי הן ושיעורן אם מחזיקין שמן כדי סיכת קטן טמאין:

וערפה: **כאיסר כיתר מלאיסר**. גבי מתני' דתנן [ע"א] עד כמה תחסר וינימא

דלכתי כשרה דהא גבי אלו כשרות קיימינא וקתני עד כמה כשרה צצחסרון עד כאיסר וכיון דהוי כאיסר הרי היא כיתר מכאיסר וטרפה: **אלמא קסבר**. הא דקתני מתני' עד כאיסר כשרה לאו עד ועד צכלל קאמר אלא עד ולא עד צכלל וה"ק עד כאיסר כשרה ולא עד צכלל קאמר אצל כאיסר עצמו טרפה דע"כ עד דמתני' אכשרות קאי וה"ק עד כמה תחסר וינימא אכתי כשרה היא וקתני עד כאיסר דאי אטרפות קאי לא שייך למיתני עד אלא כמה תחסר ותהא טרפה כאיסר: **חבל היוצא**. לאחר שנטמגרה כל המטה נשאר מן החבל ותלוי צצצטה: **עד ה' טפחים טהור**. דקטן הוא ואינו ראוי לכלום הילכך לא הוי מן המטה ואם נטמאת המטה טהור: **מאי לאו חמשה כלמטה**. כפחות מה' וטהור דקטן הוא אלמא עד ועד צכלל: **לא חמשה כלמעהל**. כיותר אמתחמשה וטמא דקתני טעמא צצמס' כלים (פ"י ט משנה צ) מחמשה ועד עשרה טמא שצו קושעין את הפסחים וצר לפסח מצרים דכתי"ש ואסרו חג צעצצותים וגו' וצמדי והיה לכס למשמרת) וצו חמשה ועד עשרה **טמא**. דפרשינן ומעשרה ולחון טהור דיותר מדאי יש ועומד ליקלץ וחצל צפני עצמו לא מקבל טומאה דטווי ואריג צעינן צצמכת שצת (דף סד.) **מאי לאו עשרה כלמטה**. וטמא אלמא עד ועד צכלל: **הדקין שצבלי חרס**. כלי חרס דקין: **הן וקרקרותיהן ודופנותיהן יושבין שלא מסומכין כו'**. צין שהן עצמן אין מחזיקין אלא כדי סיכת קטן או שנצצצרו ונשארו קרקרותיהן שולים שלהן או דופנותיהן נשארו ויכולין ליצב לצבד צלא סמיכה עדיין כלי הן ושיעורן אם מחזיקין שמן כדי סיכת קטן טמאין:

עד

מסורת הש"ס

א) [לעיל מב.]. ב) [לעיל מב.]. ג) [גירסת הערוך צונא' עיין ערך פטס ג' ועי' חוס' סוכה לה: דגיה' נטלה סי' בסופו]. ד) א) [נע' כסנהדרין לו. ובפשי"י שס.]. ד) קדושין ג.]. ה) בכורים פ"ג מ"ג קדושין ג.]. ו) קדושין ג.]. פסחים סח: קה: ע"ש מנחות עב. ע"ש.]. ז) [לעיל מז. צרכות ע"ש.]. ח) כלס פייט סי: וש"ס.]. ט) כלס מ"ב.]. י) כלס פ"צ מ"ב.]. יא) כס"א. ומין.]. יב) [לעיל לפני ד"ה ניציה]. יג) [כתרומו צאצאת ח.]. יד) [פ"ד דבי"מ ה"ז]. יא) [אבלות פ"ב מ"ג.]. יט) [מהלס קיין]. יט) [שמות יב.]. יא) [ר"מ. ק] [ונעמי"ש חוס' צכרות כח. ד"ה עד שאל.]. יא) [נוש"י צצרכין כח: כי"כ צסא אית ספדים ד"ה אומריין]. יא) [לעיל ולא יהא.]. יא) [לעיל ויהיה]. יא) [לעיל ממטה למעלה]. יא) [לעיל מלמעלה למטה]. יא) [לעיל פטור.]. יא) [לעיל חייב.]. יא) [לעיל דידן]. יא) [לעיל צלא.]. יא) [לעיל אהלן.]. יא) [לעיל ר' יוסף.]. יא) [לעיל אמרן].

‏»‏

לעזי רש"י

הנק"א. ירך.

‏»‏

מוסף רש"י

בר נפחא. ר' יוחנן דקמרי צר נפחא צבולא הס"ס כמו (ב"מ פה:) תנא עייל בר נפחא, נראה למורי דלכוי של ר' יוחנן הוי נפחא ולהכי מקרי צר נפחא, ואית דמפרשי צר נפחא על שם יופיו (וטוהדיון צו.) עומדים מפניהם. צמציא צכורים קאי כשעוצרים צמן ירושלם (קדושין ג.).

‏»‏

שיטה מקובצת

א) האי בוקא דאטמא. ג"כ עי' חוס' בבורות דף מ' ע"א: ב) דכי שיעור רבנן כסלע אסלע מצומצם קאמרי' א לא חמשה כלמעהל כיותר מחמשה והא דקתני עד ה' טהור עד ולא עד בכלל שלא הגיע לה' אבל אם הגיע לה' הור כיותר מן וטמא דקתני טעמא: ז) זכר לפסח מצרים דכתיב והיה לכם למשמרת וכתיב אסרו חג בעצבותם וגו' ובו משלטיין את המטה:

‏»‏

רבינו גרשום (רמשיך)

טמא כלומר דחתם ודאי דבר חשוב הוא וצריכין לקשרו מבני שום דבר כגון שקנה טלה או שום בהמה דקה קושרו בר אבל יותר מעשרה ארוין ביותר ומחשיבין ליה ככאן (דגון) דחתין ושרי מאי לאו עשרה כלמטה וש"מ עד ועד בכלל לא עשרה כלמעהל. שובלי חסרי הדקין שצבלי חרס הן וקרקרותיהן כו' קרקעותיהן אלו השוליים: שלא מסומכין כלומר יושבין לבדם שאין סומכין אותם שיעורן בכדי סיכת קטן

עד

מסורת הש"ס

(א) וכלים פ"ב מ"ב, (ב) נדה נח: ע"ש, (ג) חמוספתא דלמי ב"מ רפ"ט, (ד) [לעיל מב:], (ה) לקמן סה, (ו) [מבז הכ"י סי' מג סוף ד"ה ועל מ"ש רבינו ואפי' נחתך וכו' ואפשר דלא היו גרים אלא ליטא קמא בלבד כמו בטומי דידן דלית בהו לישנא בתרא עב"ל], (ז) [לעיל מב:], (ח) [ג"ל עד:], (ט) [שמי פרשה ז], (י) [גברים יד:], (יא) [גבון גברים הפחומים כו' כ"ל מהר"מ:], (יב) [דף קכד:], (יג) [ג' חורה], (יד) [שם נט:], (טו) [שם כז:], (טז) [שם כז:], (יז) [שם כז:], (יח) [שם כז:], (יט) [שם כז:], (כ) [שם כז:]

ג'יון הש"ס

נב' בל שיעורי הבמים וכו'. ע"ן לעיל מי ג"ה חוס' ד"ה עד: תוס' ד"ה שיעורין וכו' דע"י יחוד סיידר: ע"ן לקמן דף עב ע"כ חוס' ד"ה בשעת:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שיעורין וכו' מללסה ראשונה ואי יחדו מה לי ג"ל ומיתא ועוד נמחק:

מוסף רש"י

אבל ניקב טריפה. ולקמן מפרש ניקב בעליות מקום שהיא עבה, אכל בקולשה כשרה (וע"י חוב). חותך מעובר שבמעיה. והינח החמירה בתוסה, מותר באכילה. בשחיתותה, כדילף בגמרא מכל צבהמה תאכלו (לקמן סח). מן הטחול ומן הכליות. של צבהמה עמא, אסור באכילה. ואפי"פ שהינו צבהמה לא הותר בשחיתותה, להי נקט טחול וכליות משום למדי דלא מיערפא הוא (שם).

עד לוג. שיעור זה ניתן לשצרי כלים שלא היה תחלתן אלא עד לוג דאם היה תחלתן יותר מלוג אזהוי שיעור שצריז צרביעית הלוג כדלקמן: **מלוג עד סאה**. כלי שהיה תחלתו יותר מלוג כגון שנים או שלשה לוגין או יותר ^(א) על סאה שיעור שצריז צרביעית הלוג:

סאה כלמעלה. ושיעור שצריז צחזי לוג כדלקמן: **סאסים כלמעלה**.

ושיעור שצריז צתורת כהניסי) ובמסכת כלים (פ"ב מ"ב) בלוג שלם: **והסניא לוג כלמטה כו'**. אלמא צכולה עד ועד ככלל: **הסם לחומרא**. משום הכי אמרינן צהו עד ועד ככלל דאולינן לחומרא דמטמינן לשצרים צשיעור וזוטא אצל כסלע וכאיכר דרצ נחמן אי הוה אמרינן צהו עד ועד ככלל הוי קולא לאכצורה ואשמועינן רצ נחמן דכל היכא דקתני עד זיל ציה לחומרא ואי עד ועד ככלל קולא היא אימא עד ולא עד ככלל: **כל שיעורים של חכמים להחמיר**. אי מלומנס חומרא הוא שערינהו בצמומנס ואי מלומנס קולא שערינהו צשומק: **חוז מכגרים של כסמים**. שגנינו צגדה (דף נח:): **דהרואה כחם של דם צגדה כגרים טמא דמספקין לה צדס נדה אע"ג דכי משערת ליה בצמומנס חומרא הוי לא הויא טמאה אלא ציותר מכגרים אצל כגרים עצמו מחזיקין ליה צדס מאכולת והיינו להקל דאע"ג דכגרים שעורו צעינן כגרים ועוד והכי מניא צהרואה כחםשם נח:)** וטעמא משום

צכתמים עצמן דרצנן דמדאורייתא עד דחזיא מגופה כדכתיב (ויקרא טו) **דס יהיה זוצה צצברה: דיקא נמי**. דהא דקתני לוג כלמטה אסחיה מלומנס משום חומרא הוא ולאז דנימא נמי כמקום קולא עד ועד ככלל: **דקתני עלה דהפיא**. דחבל היוצא חמשה טפחים כלמעלה טמא דעד דקתני עד חמשה טהור ולא עד ככלל: **עשרה כלמטה**. דהאי עד דקתני ועד עשרה טמא ועד ככלל קאמר אלמא צתר חומרא אזיל: **חותך מעובר**. צצמעי הצהמה ולא יאא מתוכה: **מוטר**. סאצר באכילה וייתר צשחיתטה כעובר עצמו וטעמא מפרש צבהמה המקשה (לקמן סט). מכל צבהמה תאכלו'): **מן העטול ומן הכליות**. של צבהמה אס נחתך מהם אף על פי שלא הויא צחתיכה מתוכה אסור באכילה משום אצר מן החי והתם קא יליף טעמא מאותה תאכלו') שלמה ולא חסרה כלומר כשהיא שלמה הוא דקאמינא לך כל צבהמה תאכלו להחיר דצר אחר צצגופה אצל כשהיא חסרה דהנמלא צתוכה מחסרונה הוא לא שרינא לך כל צבהמה דהיינו הנמלא צה. ומכל מקום שמעין מינה דהיא עצמה שריא אף על צב דנחתך מן הטחול ואין חיתוך בלא נקב דכל נקב משום חיתוך הוא: **הוא הדין צבהמה נמי אסירא**. דחמיר ניקב ונחתך מניטל לגמרי שעל ידי הנקב הוא הולך ומוסיף מכאז והחולי רצ צגופה: **אידי דסנא ירשא מותר**. צחתיכה עצמה דלאיטריך לאשמועינן דלאז אצר מן החי הוא תנא איסורא דסיפא נמי צחתיכה: **לקסה צבוליא**. כגון מליא מוגלא: **צבוליא אחס**. וכ"ש צשחיתן: למקום

צה יחוד והא דתנן צמסכת כלים פרק י"ג (מ"ה) מחט שניטל ^(א) חודה או עוקצה טהורה ואם התקניה למיתוח טמאה לאו יחוד צעלמא קאמר אלא שעשה שום תיקון אצל היכא דהוי מנא לענין טומאה ע"י יחוד לענין שצת לא תקנו יחוד וכן משמע התם צבהיא דתרנגמא אצבי אליצא דרצא צבולמי דוימנין דמימליך עלייהו ומשוי להו מנא משמע דאע"ג דטהורה היא דאכתי לא מימליך עליה אפילו הכי מותר לטלטלה הואיל וראויה להיות כלי ע"י יחוד ומיהו קשה מההיא דלמר צפרק צמה אשה יוצאה (שבת דף נח:): העושה זגין למכתשת ולעריסה ולמטפתת מיתוקות יש להם עינצל טומאים אין להם עינצל טהורים נטלו עינצליהן עדיין טומאתן עליהם ומפרש ^(ב) ר' יוסי צר' חנינא הואיל וראוי להקישו ע"ג כלי חרס רצי יוחנן אמר הואיל וראוי לגמוע צו מים לחינוק אלמא צבראויות צעלמא בלא יחוד מקבל טומאה אע"פ שלא יחדו לגמוע דעל כרחק בלא יחדו מיירי מדפליג עלה ר' יוסי צר' חנינא ולא מטמא משום גימוע דבעינן מעין מלאכה ראשונה ^(ב) ועוד אי יחדו מה לי לא היה לו עינצל מעולם מה לי היה לו עינצל וניטל ועוד מדפריך עליה ורצי יוחנן לא צעי מעין מלאכה ראשונה והא תניא יכול כפה סאה וישצ עליה כו' ואי"ר אלעזר אומרים צמדרכות עמוד ונעשה מלאכתנו ואין אומרים צבטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו ורצי יוחנן אמר אף אומר צבטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו וההיא ע"כ בלא יחוד דומיא דכפה סאה וישצ עליה דאיירי כשלא יחדו לישיצה דממעט ליה מדכתיב אשר ישצ עליו הזב מי שמיוחד לישיצה יאא זה שאומרין לו עמוד ונעשה מלאכתנו וי"ל דשאני גצי זגין דכיון שגם הדיוט יכול להחזיר העינצל דקאמר התם אית לן למימר דחשיב כלי ע"י דצר מועט שעדיין ראוי לגמוע קודם חזרת עינצל ואפילו בלא יחדו ולמ"ד הואיל וראוי להקישו על גבי כלי חרס ויחא ממה נפשך אי צעלמא צעי מעין מלאכה ראשונה הכא נמי לא מהני לגמוע מים דהיינו מלאכה אחרת ואפילו את"ל דצעלמא טמא בלא יחוד הכא שעומד למלאכה ראשונה ע"י חזרת העינצל אי לא דראוי להקישו לא הוי טמא ולא סגי ליה צגימוע מים דהוי כמו עמוד ונעשה מלאכתנו: **הרתם** לחומרא. השתא חזר צו מכל מה שמירץ והוי כמו אלא:

בל שיעורין חכמים להחמיר. ואי"ת צפרק תפלת השחר (ברכות דף כו). דקאמר רצי יהודה עד ד' שעות וצעי צגמרא ^(א) אי עד ועד ככלל אי לא עד ועד ככלל ופשיט דעד ככלל דומיא דההיא דקאמר רצי יהודה גצי תפלת המוספים עד ^(א) ו' שעות דהוי עד ועד ככלל כדמוכח התם והיינו קולא שיכול להמתין ולהתפלל עד סוף ארבע וי"ל דאיכא נמי חומרא דלא אמרינן עצר זמנו וחייב עדיין להתפלל כל שעה רביעית ואי"ת והיכי פשיט ליה דעד ארבע שעות מתפלת המוספין דלמא האי עד ועד ככלל והאי עד ולא עד ככלל דקאמר הכא גצי ההיא דחבל היוצא מן המטה דחמשה כלמעלה ועשרה כלמטה וי"ל דשאני הכא דשניהם שוים דתרווייהו לחומרא ^(א):

אלו טרפות פרק שלישי חולין

נה.

שיעורין בכדי סיכת קטן ועד ^(א)לוג. אצל אס היה תחלתן יותר מלוג צעינן שיעור גדול לשצרים יותר מכדי סיכת קטן ואפילו יחדו צטלה דעמו אצל כל אדם ואין יחודו יחוד דאין דרך ליחד שצרים הצאים מכלי גדול לצורך סיכת קטן וכן נראה ^(ב)דע"י יחוד מיירי הכא דהיאך יקצלו שצרים טומאה אס לא ע"י יחוד הא אמרינן צסוף המזניע (שבת זא:): דכלי חרס צניקצ כמוציא זית טהור מלקבל צו זיתים ועדיין כלי הוא לקבל צו רמוזים ושם פירש צקונטרס כלומר טהור הוא מלקבל טומאה עוד משום סתם כלי חרס ששיעורו צזיתים וגם אס היתה עליו טומאה נטהר ועדיין כלי הוא לקבל צו רמוזים שאם יחדו שצו לרמוזים מקבל טומאה מכאן ולהצא או אס מתחלה היה מיוחד לרמוזים לא נטהר אלמא צעינן יחוד ואי"ת דתנא צתוספתא דכלים צשלמי פרק מחט וצצעת שולי המחצין ושולי הפחתין וקרקרות הכלים ודופנותיהם [מלאחוריהן] אין ממלאין צהן ואין מקדשין צהן ואין מזין מהן וכו' שפן ועשה מהן כלים מקצלין טומאה מכאן ולהצא דצרי ר' מאיר וחס"א כל כלי חרס שטהר שעה אחת שצז אין לו טומאה לעולם ואי צעינן יחוד לקבל צו רמוזים כשניקצ כמוציא זית הא מיד כשניקצ נטהר וכשיחדו לרמוזים אחר כך אין יקבל טומאה מכאן ולהצא אצל אי לא צעינן יחוד אמי שפיר דלא נטהר כל זמן שהוא ראוי

לרמוזים וי"ל דההיא דתוספתא מיירי צדלא חזי על ידי יחוד בלי תיקון ^(א) ולהצי צשצרים הפחומין מכשיעור המפורש כאן צששמעין דמחמת גריעותא לא מהני יחוד אצל היכא דלא צעי תיקון דאין מחוסר אלא יחוד לא אמרן דכיון שטייה שצז לא יקבל טומאה לעולם והא דתנן צמסכת כלים (פ"ה מ"ח) חתכו חוליות פחות מארצעה טפחים טהור מירחו צטיט מקבל טומאה משיסיקינו לאפות צו סופגין ^(א) משמע דלמא ציה טומאה ע"י תקון שאני התם דחשיב כלי גמור ע"י שנעשה אחר כך שלם כמתחילה ע"י תקון אצל שצרים קטנים אין נחשבים להיות עוד כלים ע"י שום תקון ואי"ת לפי מה שפירש דלא מהני ראויות לשצרים לקבל טומאה עד שיחד הא צפרק כל ספגים ^(א) (שבת דף קד:): פליגי ר"מ ור' יהודה צכלי שנצצר צצצת וראוי למלאכה אחרת לענין טלטול דר' יהודה אוסר לנטלטל משום נולד ור"מ שרי דלית ליה נולד אצל כ"ע מודו שאם נצצר מערב צצת דלא הוי נולד ושרי לטלטולי צצצת הואיל וראוי למלאכה אחרת אלמא מנא הוא לענין צצת ואם כן לענין טומאה נמי מנא הוא כדאמר רצא צפרק כל הכלים (שם דף קג.) גצי מחט של יד מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין צצת נמי לאו מנא הוא ועוד מוכח התם ^(א) דלא צעינן יחוד לענין צצת גצי רצא דליתווס מסיאיה צציינא ואחא צשמעיה וסקל חספא וקא מכפר ליה ומפרש טעמא משום דאילו הוה צצצר חזי לאיכסויי ציה מנא וי"ל דלעולם צעינן יחוד לענין טומאה והא דקאמר רצא מדלענין טומאה לאו מנא הוא היינו אפילו ע"י יחוד דכיון דניטל ^(א) חודה או עוקצה לא מהני

צה יחוד והא דתנן צמסכת כלים פרק י"ג (מ"ה) מחט שניטל ^(א) חודה או עוקצה טהורה ואם התקניה למיתוח טמאה לאו יחוד צעלמא קאמר אלא שעשה שום תיקון אצל היכא דהוי מנא לענין טומאה ע"י יחוד לענין שצת לא תקנו יחוד וכן משמע התם צבהיא דתרנגמא אצבי אליצא דרצא צבולמי דוימנין דמימליך עלייהו ומשוי להו מנא משמע דאע"ג דטהורה היא דאכתי לא מימליך עליה אפילו הכי מותר לטלטלה הואיל וראויה להיות כלי ע"י יחוד ומיהו קשה מההיא דלמר צפרק צמה אשה יוצאה (שבת דף נח:): העושה זגין למכתשת ולעריסה ולמטפתת מיתוקות יש להם עינצל טומאים אין להם עינצל טהורים נטלו עינצליהן עדיין טומאתן עליהם ומפרש ^(ב) ר' יוסי צר' חנינא הואיל וראוי להקישו ע"ג כלי חרס רצי יוחנן אמר הואיל וראוי לגמוע צו מים לחינוק אלמא צבראויות צעלמא בלא יחוד מקבל טומאה אע"פ שלא יחדו לגמוע דעל כרחק בלא יחדו מיירי מדפליג עלה ר' יוסי צר' חנינא ולא מטמא משום גימוע דבעינן מעין מלאכה ראשונה ^(ב) ועוד אי יחדו מה לי לא היה לו עינצל מעולם מה לי היה לו עינצל וניטל ועוד מדפריך עליה ורצי יוחנן לא צעי מעין מלאכה ראשונה והא תניא יכול כפה סאה וישצ עליה כו' ואי"ר אלעזר אומרים צמדרכות עמוד ונעשה מלאכתנו ואין אומרים צבטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו ורצי יוחנן אמר אף אומר צבטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו וההיא ע"כ בלא יחוד דומיא דכפה סאה וישצ עליה דאיירי כשלא יחדו לישיצה דממעט ליה מדכתיב אשר ישצ עליו הזב מי שמיוחד לישיצה יאא זה שאומרין לו עמוד ונעשה מלאכתנו וי"ל דשאני גצי זגין דכיון שגם הדיוט יכול להחזיר העינצל דקאמר התם אית לן למימר דחשיב כלי ע"י דצר מועט שעדיין ראוי לגמוע קודם חזרת עינצל ואפילו בלא יחדו ולמ"ד הואיל וראוי להקישו על גבי כלי חרס ויחא ממה נפשך אי צעלמא צעי מעין מלאכה ראשונה הכא נמי לא מהני לגמוע מים דהיינו מלאכה אחרת ואפילו את"ל דצעלמא טמא בלא יחוד הכא שעומד למלאכה ראשונה ע"י חזרת העינצל אי לא דראוי להקישו לא הוי טמא ולא סגי ליה צגימוע מים דהוי כמו עמוד ונעשה מלאכתנו: **הרתם** לחומרא. השתא חזר צו מכל מה שמירץ והוי כמו אלא:

בל שיעורין חכמים להחמיר. ואי"ת צפרק תפלת השחר (ברכות דף כו). דקאמר רצי יהודה עד ד' שעות וצעי צגמרא ^(א) אי עד ועד ככלל אי לא עד ועד ככלל דומיא דההיא דקאמר רצי יהודה גצי תפלת המוספים עד ^(א) ו' שעות דהוי עד ועד ככלל כדמוכח התם והיינו קולא שיכול להמתין ולהתפלל עד סוף ארבע וי"ל דאיכא נמי חומרא דלא אמרינן עצר זמנו וחייב עדיין להתפלל כל שעה רביעית ואי"ת והיכי פשיט ליה דעד ארבע שעות מתפלת המוספין דלמא האי עד ועד ככלל והאי עד ולא עד ככלל דקאמר הכא גצי ההיא דחבל היוצא מן המטה דחמשה כלמעלה ועשרה כלמטה וי"ל דשאני הכא דשניהם שוים דתרווייהו לחומרא ^(א):

והרי

עין משפט ור מצה

רג א ב מיי פ"ח מהל' שחטה הלכה כו סמג עשין סג טושי"ע יו"ד סי' מד סעי' ב:

שיטה מקובצת

אל דאם היה תחלתן יותר מלוג בעינן שיעור גדול יותר לשבירו יותר מכדי סיכת קטן מלוג ועד סאה כן נמצא בס"י: ^(א) מותר אותו אבר באכילה ויתר: ^(ב) לאפות בו סופגין דמשמע: ^(א) גבי תפלת המוספין עד שבע שעות:

רבינו גרשום

עד לוג כו' אם היה טמא אפי' החזיק לוג עד שלא נשבר ועכשיו מחזיק בכדי סיכת קטן טמא: מאי לאו לוג כלמטה כלומר אפי' החזיק לוג קודם שנשבר שעורו בכדי סיכת קטן השבר וטמא ושי"מ עד ועד ככלל. לא לוג כלמעלה כלומר אם החזיק לוג עד שלא נשבר כמחזיק יותר מלוג ואינו טמא השבר בכדי סיכת קטן: מלוג ועד סאה ברביעית. כלומר אפי' החזיק סאה קודם שנשבר ידיו השבר ברביעית ואם מחזיק ברביעית טמא עדדיין חשוב: (כלומר) מאי לאו סאה כלמטה. כלומר כפחות מסאה ושי"מ עד ועד ככלל: לא סאה כלמעלה. כלומר דאם מחזיק סאה לא ידיו לשבר ברביעית דאי אינו מחזיק יותר מרביעית אינו טמא: מסאה ועד סאתים בחצי לוג. כלומר דאפי' מחזיק סאתים עד שלא נשבר ונצטא והשבר מחזיק חצי לוג חשוב כלי וטמא מאי לאו סאתים כלמטה דאפי' מחזיק סאתים כפחות לטבר בחצי לוג יעד ואלא ככלל. והתניא לוג כלמטה כו' כלומר ושי"מ עד ועד ככלל: אבל ההוא [לחומרא] אבל אי אמרינן כסלע כפחות מכסלע כאסיר (יותר) כפחות מכאסיר וזו לקולא לפיכך אמרינן כסלע יותר מכסלע כר: חזן מכגרים של כתמים להקל כלומר דאמרינן אם ראתה כתם כגרים כפחות מכגרים דאם אינה רואה יותר מכגרים אינה טמאה: תניא נמי הכי כלומר דלחומרא חמשה כלמעלה כלומר דפחות מחמשה טהור ולא אמרינן חמשה כלמטה אלא כלמעלה וטמא עשרה כלמטה. כלומר הא דאמרינן יותר מעשרה טהור לא אמרינן דעשרה כלמעלה אלא כלמטה לחומרא: תני הוא דאסירא הא בהמה גופה שריא כלומר [תא] הכא דחותך מן הטחול ומן הכליות דדמי לניקב וקאמרינן דבהבמה כשרה. וכיצד אמרת ניקב טרפה: במקום חרץ עד הלובן: לית הילכתא כרב עורא דאמר ניקב טחול טריפה:

עין משפט ונר מצוה

רד א ב מיי פ"ו מהל' שמיטה ה"ט"ט סמג עשין סג טו"ש"ע יו"ד ס"י מג סעי' ב: רה ג ד מיי פ"ח מהל' שמיטה הל' כו וע"ש סמג שם טו"ש"ע יו"ד ס"י מד סעי' ב: רז ה מיי שם טו"ש"ע שם

סעי' ה: רז ו מיי שם הל' כג וע"ש כ"מ סמג שם טו"ש"ע יו"ד ס"י לג ס"א: רח ז מיי שם הל' כה סמג שם טו"ש"ע יו"ד ס"י מה סעי' א ב: רח ח ט מיי פ"ח מהל' שמיטה הל"ט סמג שם טו"ש"ע יו"ד ס"י לו ס"י"ד:

רי י מיי שם הל"י טו"ש"ע שם סעי' טו: ריא כ ל מ נ ס מיי פ"ט שם הל"י וע"ש כ"מ סמג שם טו"ש"ע יו"ד כ ט סעי' א: ריב ע מיי פ"ד מהל' פסולי המקדשן הל"י:

שיטה מקובצת

אל למקום חריץ מאי יהיו חיוורא דתתי מתני: **ב** כעובי דינר זהב ג"ב ע"י תוס' בכורות נ"א: **ג** אף בידי קול הבריות: **ד** בני ר' ינאי בר' ישמעאל ניטל על פני כל השדרה וכולו קיים ניטל מקום טבורו וכו': **ה** דקימן צימחי צימחי טיורי טיורי: **ו** אף בידי קול הבריות:

רבינו גרשום

אלא בקולשיה כלומר בקולשיה דטחול אבל אם ניקב כעובי שלו טרפה ואם נשתתיר בה כעובי דינר זהב כ"י כלומר דלא ניקב לחוץ: והרי מוגלא דכשר בריאה ופסול בכוליה דבאמרינן (למפרט) [לעיל דף כח.]. דאמר ר' מתנה מליא מוגלא טרפה מים זכין כשרה ואמר ליה שמואל כי איחמר בהויא ככוליה איחמר: והרי מים זכין דכשרין כבא והכא. כלומר אמרת כל הפסול בריאה כשר ככוליה והוי מים זכין דכשרין הכא והכא: הקטינה בדיקה עד כפול כשרה בגסה עד כענבה בינונית כשרה: חרותה בעותה בידי שמים כלומר או מברקים או ערעמים. בידי אדם טרפה כלומר שבעתה אדם (מתוכי) [בחרבון]. ר' שמעון אומר אף בידי כל הבריות שזאב או דוב בעתה. איבעיא להו ר' שמעון בן אלעזר או אישאר קאי ולקולא כלומר דקאמר ת"ק בידי שמים כשרה ועליה אמר ר' שמעון בן אלעזר אף בידי כל הבריות כשרה או דילמא אסיפא ולחומרא דקתני סיפא בידי אדם טרפה ועליה אמר ר' שמעון בן אלעזר אף בידי הבריות (טרפה) (כשרה) א"ד אסיפא ולחומרא דקא תני סיפא בידי אדם טרפה ועליה אמר ר' שמעון בן

אלעזר אף בידי כל הבריות). בקייטא אייתי משיכלי כלי חרס חיויר כלומר דקרייר: משיכלי שיחמי (כלומר חרס שורשמן) כלי חרס דחמימי. ודפשויר לא ליהוי קריירי לעגל: הגלודה ר' מאיר מכשיר מהו גלודה (מליא כולא) כלומר גילדי מלכין בלעו שלא ישאר עור שלם עליה. ר' יהודה הבשם שהיה מוכר בשמים. ואם נשתתיר בה כסלע כשרה כלומר ואם נשתתיר בה מעור שלם כשרה או דילמא ברוחב סלע על פני כל השדרה. מקום ראשי פרקים כלומר על פני ארכובה ועל גב הרגל. ניטלו ראשי פרקים כלומר עור שעל גבי פרקים. כל העור כולו מצילין בגלודה כלומר באיזה מקום ישתתיר כסלע מציל בגלודה וכשרה חוץ מעור של בית הפרסות דאי בית הפרסות נשתתיר כסלע. אין מציל וטרפה מ"ט דעור בית הפרסות דק וחשוב כבשר. חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת דכל חוץ לזמנו חשוב פיגול דכ' ואם האכל יאכל ביום השלישי לא ירצה המקדיש אותו לא יחשוב לו פגול יהיה וגו' חוץ לזמנו חשוב פיגול. שבלשון יחיד אני שונה אותה כדחוינן דאלעזר בן יהודה איש איבילים א' משום ר' יעקב דהוה יחיד:

נה:

אלו טרפות פרק שלישי חולין

למקום חריץ. שהגדין מעורין שם והוא אלמנעית הכוליא: **טרופא.** מורי הוראות על הטרפות: **כרצ עוירא.** צניקב הטחול: **ולא אמרן.** ללית הלכתא כוותיה אללא דלינקב צקולשיה: **צפומייה.** צעוצי למעלה: **ואי אשטייר.** צעוצי דופנו ולא ילא המחט לחוץ ויש הגנה כנגדו כעוצי דינר כשר: **וכ"ש כו'.** דוקיא הוא דדייקנא ממילתייהו: **מוגלא כשרה בריאה.** כדאמרן (לעיל מח.) דקיימן לימחיה טיורי: **ופסול ככוליא.** כדאמרן כריש פירקין (דף מח.) מליא מוגלא טרפה מים זכין כשרה ואוקימנא ככוליא: **והרי מים זכין דכשרין הכא והכא.** לא ידענא מאי קושיא: **אלא.** לא

תימא כל שכן דלע"ג דנקב פסול בריאה וכשר ככוליא איכא מידי דכשר בריאה ופסול ככוליא דאין אומרים בטרפות כו' דיש אכר שחולי זה קשה לו ואין חולי זה קשה לו: **שהרי חותכה מכאן ומסה כו'.** חתוך סימנין או **ו** **י** **ג**יד לוארה ומתה חתוך כל כתפיה ומיה: **הקטינה.** הכוליא הקטינה מחליה מחמת חולי: **היא האם.** דמתני': **היא טרפתא.** דלקמן (דף טז) הורו צטרפתא כרצי צופק: **היא שלפוחים.** דלמר לעיל בפירקין (דף מח.) **למא.** יבשה. **ושדים** לומקס מתרגמינן דדין יבשין (הושע ט): **צידי שמים.** מקול צדד ורעס: **צידי אדם.** שהצטיה אדם לא הדרא כריא: **כל' הצביות.** שאנת אריה וקול שחל: **ארישא קאי.** אף צידי וכלל הצביות כצידי שמים: **ס"ט.** דלסיפא קאי: **משיכלי חיויר.** של כלי חרס לכן: **שחימי.** שחורות ואין מלננות כל כך כלצנות. ובלשון מורי שחימי של נחשת חיויר של חרס: מדקאמר חזר זו מכלל דמעיקרא הוה פליג: **הצגס.** מוכר בשמים: **ואס נשטייר זו כסלע.** על ידי אותו שזיר מעלה ארוכה: **דאריך.** על פני כל אורך השדרה וקצר כחוט ומאי כסלע דקאמר דאי מלטרפת לאורכו ומשחית ליה עגול הוה כסלע: **צמקוס טיבורו.** צעינן כסלע: **ראשי פרקים.** ככל פרקי חוליותיה ועלמנות השוק והיך צעינן שזיר כסלע: **כל העור כולו.** כל

היכא דמשמיר ההוא כסלע מעלה ארוכה וחוזר כל עורה לקדמותו: **חוץ מעור צים הפרסום.** מן הארכובה ולמטה דלא היו עור מפני שהוא רך: **ואלו שעורוטיהן כצפרן.** לענין דמטמאין עורן כצפרן אלמא לאו עור הוא וקחשיב האי צהדייהו צהעור והרוטצ (לקמן דף קכב.): **אל סקינעיני.** מאותה משנה: **שצלשון יחיד אני שונה אופס.** כלומר יחידאיה היא ולא קיימינן כוותיה דר' שמעון קתני לה ופליגי עמיה דמ"ק לא תנא אלא עור שמתת האליה לחודה: קרצן שנשחט על מנת לאכול הימנו או להקטיר הימנו חוץ למקום אכילתו: **פסול ואין זו כרס.** לאוכל הימנו כהלכתו. ואם שחטו על מנת לאכול או להקטיר הימנו: **חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת.** האוכל ממנו אפילו כהלכתו ומקרא נפקא לן צפרק שני דצבחים (דף כח.). ועור שמתת הזנב כך הוא ונפסק קרצן צמחצבת אכילתו כצפר וצעולה שכולה כליל לא פסלה מחצבת אכילה אלא מחצבת הקטרה: **איבילים.** כפר: **עיכוס.** להביא

עגל הדך. מפרש צהעור והרוטצ (לקמן קכב.) כל זמן שיונק: **וכל שזנו חכמים.** צהעור והרוטצ (שם) לגבי עורות כצפר: **להביא**

שצלשון יחיד אני שונה אותה משנה ולא צלשון סתם משנה שאני אומר אלעזר בן יהודה אמר (לקמן קכב.) **מעור שתחת האליה.** המחצב כצפר שאין דרכו לאכול, כגון לאכול למחר דבר שאין דרכו לך, כגון חלב, או להקטיר למחר דבר שאין דרכו להקטיר, כגון בשר שלמים ותטאת ואשם ושזיר ממנה או עור העולה, אינה מחשבת לא לפסול ולא לפגל עד שישחט לאכול למחר דבר שדרכו לאכול או להקטיר למחר דבר שדרכו להקטיר, ועור שמתת האליה כרי הוא כצפר ודבר שדרכו להקטיר קרינא ביה אם עולה היא ומעיל לפגל אם הקרצן צמחצבת חוץ לזמנו, או לפסול צמחצבת חוץ למקומו (שם) **וחייבין עליו כרת.** האוכל ממנו אפילו זמנו (שם). וכל שזנו חכמים גבי טומאה. שהוא כצפר, שלא מניין כאן וישנו צבחהם טבורה (שם).

מסורת הש"ס

א) נכל זה לא גרס רש"י אללא גרס ולא אמרין וס' משום דמשולל הצנה: **ב**) [כא דנקב כעובי דינר זהב עיין מוספות כחובות דף נט. ד"ה נתן וצ"מ דף מד: ד"ה אחד וצטעוה מר: ד"ה התקבלת וצוחס קטו: ד"ה גבה וצבחרות ג. ד"ה דמודנאן. ג) לעיל מח: ופ"ג. ד) רש"י מ"ו, **א**) וי"ל הבי' ס"י לג ד"ה ומ"ש רצינו בשם הגאונים והוא שיכול להיות ע"י המראה והלעטה כו' כ"כ הרא"ש בשם הגאונים ובעטוהו דיוקן חיתא גנמי' בשם ר' יצחק ודבר פשוט הוא דהגה"ה היתה גגליין ועטה הסודר ומכסה צפנים וקולא לה בשם רבי יצחק. **ו**) [מוספתא פ"ג היה ע"ש. ו] **א**) [תוס' שם, ח] **א**) [מוספתא פ"ג ה"ג ע"ש. ט] **ט**) [עין חוסי' לקמן קכב: ד"ה עור הראש וס' על מעשה היה שאל וס' ע"ש וכן יס ליישב הכל. ו] **א**) לקמן קכב. **ו**) [נאמס מח. מדה נה. ח] **א**) [לקמן עו. קכב: קול. פסחים פד. ו] **א**) צבחים כח. [ע"ש מוספתא צבחים פ"ב ה"ב ע"ש. ח] **א**) [ג"ל חס כפר, ח] **ב**) פ"א: **קול. ח**) **ו**) ע"י עוד חוסי' לקמן עו. ד"ה צלשון.

הנחות הב"ח

א) גמ' במקום חריץ ומקום חריץ היכא חיוורא דתתי ממני: **ב**) דש"י שם שרי וכו' חתוך צבחים או צומת הגדין ומתה:

מוסף רש"י

אין אומרים בטרפות זו דרומה לזו. ללמד זו מזו, כגון טרפות הכבד מן הריאה, כדאמרין (ע"י לקמן ק"א.) וחילופא כבדא שאין חיות האצברים שיהי (והצבים ב"ב ק"ג). שהיה חותכה **מכאן** דכאמרינן מחמת מכאן **מכאן** וחיתה. נתקן כשר רגלים למעלה מלומת הגדין ולא שער העלם כשרה, ונחכה למטה צמקוס זומת הגדין אש"י שנתוך מכאן טרפה, כדאמרין לקמן וכן שטל זומת הגדין, צפרק צמהה הקטרה (עו.) ואש"י שלא נתקן העלם (לעיל מח.). שלפוחית. כל שלפוחית היא ושואי"ה כעין אותה של גד כדאמרין בנסי' ע"ז (מ:) צלשופסוה, גבי עובי דגיס, ואם של צמהה כולה עשויה אצטעוהו, משנת מורי' (ובחים מח.) שעורוהיהן כבשרן. ממטאין כצפרן (לקמן קכב.) לעמא טומאת נבלות (ובחים כח.). עור בית הפרסות. מן הארכובה ולמטה (שם) עינן שחומקין הרגלים וכל אותו העור כך הוא (לקמן קכב.). אל הקניטעי. להשיב לי ממנה. (שם.) שבלשון יחיד אני שונה אותה. כלומר יחידאיה היא ולא כצינא לן כותיה (לקמן עו. וצ"ח פסחים טז.) **א**ו:

מעור שתחת האליה. המחצב כצפר שאין דרכו ללך, כגון חלב, או להקטיר למחר דבר שאין דרכו להקטיר, כגון בשר שלמים ותטאת ואשם ושזיר ממנה או עור העולה, אינה מחשבת לא לפסול ולא לפגל עד שישחט לאכול למחר דבר שדרכו לאכול או להקטיר למחר דבר שדרכו להקטיר, ועור שמתת האליה כרי הוא כצפר ודבר שדרכו להקטיר קרינא ביה אם עולה היא ומעיל לפגל אם הקרצן צמחצבת חוץ לזמנו, או לפסול צמחצבת חוץ למקומו (שם) **וחייבין עליו כרת.** האוכל ממנו אפילו זמנו (שם). וכל שזנו חכמים גבי טומאה. שהוא כצפר, שלא מניין כאן וישנו צבחהם טבורה (שם).

מסורת הש"ס

(א) [לָקַחְתָּ סֵפֶר] (ב) יִצְחָק
 (ג) [לְעֵלִי מֵהָאָרֶץ] (ד) וְשׁוֹמֵר
 (ה) שְׂמֵתָה סֵפֶר: (ו) [שָׁם] (ז)
 (ח) [בְּזִכְרוֹתַי] (ט) [וְשָׁם] (י)
 (יא) [וּמוֹסַפְתָּה פִּי] (יב) הִי' יוֹ
 (יג) [לָקַחְתָּ מִן] (יד) [לְקַחְתָּ מִן] (טו)
 (טז) [הַיְחִימָה בֹּהַם תִּמְנָה] (יז)
 (יח) [בְּהֵיטֵעַ תִּמְנָה] (יט) [וְזָכִירָהּ] (כ)
 (כא) [וְעֵינַי] (כב) [בְּסֵפֶר: שְׁהִירָה] (כג)
 (כד) [וְזָכִירָהּ] (כה) [וְזָכִירָהּ] (כו)
 (כז) [לְדָרְסָהּ] (כח) [וְזָכִירָהּ] (כט)
 (ל) [שְׁמִימָה] (לא) [וְזָכִירָהּ] (לב)

גליון הש"ס

גמ' כנגדן בעוף. עי
לעיל ד' כ' ע"א חוס'
ד"ה חילומא: רש"י ד"ה
להביא וכו' להבי מפרש.
עי שו"ת נו"צ מ"ת סי'
טו: ד"ה וקרומו רך וכו'
תו לא קאי קרום. עי
לקמן דף עו ע"צ תוד"ה
אפסיק:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אם הוריקן
זכו וירוקין שהאדימו
טריפה הק"ד:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

[א] רש"י ד"ה להציא עור
 בית הבושת וכו' חוץ מזה
 עור. נ"ב עיין זבחים כ"ח
 ע"א תוס' ד"ה להציא וכו'
 וכמדומה שמהר"מ שיק
 בלא לא ראס: [ב] ד"ה
 דלמא עילאה אינקיב. בלא
 הס"ד ואח"כ מה"ד תתאה
 [מיפקע]:

מוסף רש"י

[illegible]

להביא עור בית הנושא. * להבי מפרש
משום דלן להביא אלף זה לצדו שהרי כל המניין שם הראויין להיות
צבולה שניין כן א' חוץ מזה. ^ט עור השלל אינו ראוי להיות צבולה
לדלן שליל לזכרים: בית הנושא. בית הרחם של נקבה: מתני' ואלו
טריפות צבוף. אע"ג דכל טריפות
צבמה כנגד צבוף דלן אטטריכו
לילה למינתי נקובת הוושט משום
פסקות הגרגרת והוא אצטטריכו דלל
תימא הואיל וחיותו של עוף לא נפש
דהא כשר צסימן אחד אימא גרגרת
נמי מיטרף צמשהו והכחה חולדה
משום דקמיני מקום שפשה אותה
טרפה דהיינו נקיבת הקרוס דלל תימא
מיטרף צנצצר העצם בלל נקיבת
קרוס כדאמרי' לקמן צבוף של מים
וינקבו לדלן משום דקמיני למינתי
סיפא' גבי לל כשירות יאכל בני מעיה
ולא ינקבו ואלל תימא עוף שחיותו
מועט מיטרף ציניאה לחודה: הכחה
חולדה על ראשה. חייסין לנקיבת

קרום: **קרום**. נשמה שנייה לחי
ציד חמרן לעיל (דף גג.) יש דרוסה
לחולדה צפופה וכל כנגד החלל
מיטרה צה: **חמור**. וכו' מחמת
האור והפכה מראיתן לשון (איה א)
מעי חמרמרו: **אס** **הוריקו**. מפרש
בגמרא [ע"ב] לב וקורקן אדומין
שהוריקו וירקין שהאדמו (א) **אס**
האדומים. הלב והקורקן כמשפטן
שלא נשתנה מראה שלהן: **דרסה**.
צדה צרגליו: **או שטרפה צוטל**. הכה
לזה צכותל: **או שריצלה צמה**.
לדאכה למיחש להני תלחא משום ריסק
ליברים ועדיין מפרסת אס שהתה
מעט לעת ושחטה כשרה וצדיקה
צבעא כדאוקמינן פירקין (דף נא):
גב' מכניס ידו. צפיו של עוף
שנשכמו חולדה צראשו וצורק דוחק
אצבעו כלפי חיה העוף והמות נדחק
למעלה אס המוח מצנצן ויוצא דרך
נקב המכה: **טרפה**. שמש' יקב
הקרום: **הניחא למאן דאמר**. לעיל
(דף מה.) גבי יקב הקרום עד
דמינקיב עילאה ותתאה שפיר: **אלא**
למאן דאמר. דערץ עילאה לחודה
כי לא מצנצן אמאי כשרה דלמא
עילאה אינקיב ב ותתאה קייס:
הספספסא מופקע. בדחיפת ו' אצבע
כשדוחפו למעלה: **אין צדיקה לחולדה**.
ולנשיכת חולדה: **מפני ששיניה דקות**.
אפילו יקב הקרום פעמים שאין
המוח יוצא על ידי דחיפת אצבע בחיך:
אמאי הוי. אי אפשר דלא מצנצן
פורתא: **ועקומות**. ונוקב צאלכסון
וכשהמוח נדחק למעלה העלם סותמו
ועומד כנגדו שנקב העלם אינו כנגד
נקב הקרום: **כי סליק**. זעירי מצבל
לגנדרעדא: **ציד**. כדמפרש לעיל
מכניס ידו כו': **אלל לא צמסמס**.
למעלה מוליכו על הנקב לראות
אלם יחגור בקרום ופומת אל הגולגולת
תחלה לאחר שחיטה ופעמים שאינו

[illegible]

אלו טרפות פרק שלישי חולין

להביא עור של בית הבושת. לקמן בהעור והרוטב (קדף קכג). פירש רש"י הא דלא חשיב ליה כהדיא כהדי חזק צברייתא משום דבעולה מיירי שהוא זכר ומיאו איכא מאן דמני זכא בפרק כל הזבחים שקיבלו (זבחים כח. ושם) ולא קמני עולה ויש לומר דלא חשיב אלא מידי דהוה בדא הקרבנות ועור שנתת האליהו אע"ג דליה קרבה אלא בכזש מ"מ אימיה או באכילת אדם או באכילת מזבח וא"ת אמאי לא קאמר נמי להביא עור השליל דחשיב לקמן במתניין בהעור והרוטב (קדף קכג). כהדי אלו שעורותיהם כבשין ואומר ר"ת משום דאין מפגלים בשליל כדליתא פרק כל הפסולין (זבחים לה.) פירג בשליל לא תפגל הזבח ואף השליל לא תפגל; ו

רַב וּשְׁמוּאֵל וְלוֹי
יִם וְבוּדָק אִם מִצְבָּץ
כְּשֶׁרָה הֵנִיחָא לְמֹאן
קָרְמָא תַתְּאָה אֵלֶּא

וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹל אֲנִיָּקִיב
וְיִלְאֶה אֲנִיָּקִיב תַּתָּא
וְאֲנִיָּקִיב עֵילָא תַּתָּא
פִּקְעָא אִמְרָא וְעִירִי אִין
שְׂשִׁינְיָה דְקוֹת וְכִי
אִמְרָא רַב אוֹשְׁעִיא מִפְנֵי
תְּכִי כִי סְלִיק לְגַהֲרֵדְעָא
מִמֶּרְתִּי לְפָנִיכֶם מַעוֹת
אִמְרוּ מִשְׁמִיָּה דְרַבִּי
אִין לְחוֹלְדָּה בִיד אַבְל
אִמְרָא אָפֿ בַּמִּסְמָר
חִמְיָה חַד בְּרִיק בִּידָא
אִין דְּבִרִיק בִּידָא אִמְרָא
חֲטָא עַד מַתִּי אַתָּה
אִלָּא אִמְרָא לִיָּה מֵאִן
בְּבִרִיק בִּידָא עַד מַתִּי
נְבֻלוֹת נְבֻלוֹת וְהָא
פִּתּוֹת שְׂמָא נִיקָב קְרוּם
יִי יְהוּדָה הוּא דְּבִרִיק
עֵוִן בֶּן אֱלֵעָזָר אוֹמְרָא
קִין לְחוֹלְדָּה בִיד אַבְל
אִמְרָא אֵפֿ שְׂלָא נִיקָב

ה' ביד אבל לא במסמר אלמא אית ליה בדיקותא
 ס' אף על פי שלא ניקב קרום של מוח אלמא לית
 תאן "לעוף של מים הואיל ואין לו קרום אין לו קרום
 ואיל וקרומו רך אמר ליה רב נחמן לרב ענן מר
 יא ומכשר והונא חברין אמר רב בדיק בידא ומכשר
 ונו חכמים בבחמה * כנגדן בעוף יתר עליהן עוף נשבר
 ב קרום של מוח אמר ליה ההוא בעוף של מים הואיל
 וס' ס"ד אלא הואיל וקרומו רך ההיא תרנגולתא דהואי
 ויה דרב מתנא נשבר העצם ולא ניקב קרום של מוח
 התני לוי טרפות שמונו חכמים בבחמה כנגדן בעוף יתר
 וס' אע"פ שלא ניקב קרום של מוח אמר ליה התם
 אין לו קרום אין לו קרום ס"ד אלא אימא הואיל וקרומו
 יימשא רב יימר בדיק במיא רב אחא בר יעקב בדיק
 בנלא

והמסמר נוקצו ומפסיד ממון ישראל: **אף במסמר**. בודקין ולא חיישין ללמלא איהו נקיב ליה בידא דמחפרש: **במחטא**. דכפרישית במסמר: מתוך ששיניה דקות ועקומות אינו מבצבץ: **אכל לא במסמרה**. מפני שמכלה ממון של ישראל: **נשבר העצם**. לקטתה פריך: וקראו הלכך כי נשבר העצם "מו לא קאי קרום: **אמר לי רב נחמן לרב ענן**. תמנהי בואת: **מר אמר**. אתה אמרת לי שראת שמאל שסורו בידך לנשיית חולדה לאלמל לא מטרף בעצם לתלדיה ואף הווא מברין אמר לי לדאורי חויה לב דדיקין בידא קושא לי והא נמי לוי כרי: במידי דאיתיה צעוק המסס ובית הכסות ליתמהו בצוק: **בדיק בשימשא**. נגד השמש מסתכל אם יראה"ק נקב שהאור יפה לבדיקה: **כננגדן בצוק**.

צמיח

בז.

עין משפט
נר מצוה

נר מצוה

ריג א ב מצואר לעיל דף
מב:

שחיטה הלכה ז סמג
עשין סג טור ש"ע ז"ד קי'
ל סעיף ז:

מג:

רמז ו מ"י פ"ז מהל' שחיטה הלכה כ' ופ"י שם הלכה יא סמוג שם טוש"ע י"ד סימן נב סעיף א:

כ סמוג שם טוש"ע

י"ד סימן נח סעיף ב:
ריח ח ט מ"י פ"י שם
הלכה ז סמג שם
טוש"ע י"ד סימן ל סעיף

3:
 רי"מ י מ"י פ"ו שם הלכה
 יז ופ"י שם הלכה י
 :[א]:

שימה מקובצת

ח ומפרכסת
 שהתה: **ט** ולא ניקבר
 דלא תימא: **ג** נחמרר
 נכווצו מחמת: **ד** אם
 ירוקים מפרש בגמרא:
ס וירוקים שהאדימו
 דקין: **ו** בדחיפת האצבע
 כשדוחפו: **ז** אם יראה
 שם נקב:

רבינו גרשום

[illegible]